

so-called communication factor in economic development. Thus, in the past decade under the influence of rapid technical and technological progress transport and communication factor has become decisive factors of economic development and international cooperation. Thus, it becomes obvious interdependence of progress in transportation and communication technology and socio-economic development. Therefore, this article is dedicated to the research infrastructure and communication providing for mezeoeconomic self-development.

Key words: infrastructure providing, communications providing, mezeoeconomic level, self-development.

УДК 631.1.016

Халатур С. М.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів*

Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету

Khalatur S. M.

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Associate Professor of the Department of Finance
Dnipropetrovsk State Agrarian and Economic University*

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН

COMPARATIVE CHARACTERISTICS OF AGRICULTURE OF UKRAINE AND EUROPEAN COUNTRIES

Анотація. У статті проаналізовано динаміку основних показників розвитку сільського господарства України та європейських країн. Закриття розриву продуктивності в сільському господарстві України означатиме збільшення надлишкових запасів, що мають бути зняті з внутрішнього ринку; інакше вони будуть гальмувати вплив на внутрішні ціни та на доходи сільськогосподарських товаровиробників. Сприяння експорту створить стимули для інвесторів інвестувати у сільськогосподарське виробництво, інфраструктуру та супутні послуги. З іншого боку, сучасні та значною мірою імпортовані технології (сорти насіння, машини та обладнання, агрохімікати) передають нові можливості та інновації в галузі. Сільське господарство України все ще працює набагато нижче свого потенціалу. З огляду на українські родючі чорноземи і сприятливий клімат, Україна здатна досягти середньої доходності в ЄС, тобто збільшити її у 2 рази. Закривши цей розрив продуктивності, сільське господарство України може вкласти набагато більший внесок у економіку та добробут країни. Це вимагатиме більш капіталомісткого сільського господарства, що фінансується шляхом розкриття потенційних внутрішніх та іноземних інвестицій у галузь.

Ключові слова: європейські країни, урожайність, сільське населення, зайнятість, сільськогосподарська галузь.

Постановка проблеми. Україна володіє значним економічним сільськогосподарським потенціалом. Наявність великих масивів родючих земель та сприятливих кліматичних умов дає змогу отримувати врожаї сільськогосподарських культур не нижчі за ті, які отримують фермери інших країн за відносно вищих затрат на їх вирощування. Але на жаль, сільське господарство України не функціонує відповідно до існуючого потенціалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розгляду теоретичних та практичних аспектів забезпеченості, стану та ефективності виробництва продукції сільського господарства присвячені наукові дослідження багатьох науковців, таких як М. Малік, М. Хвесик, П. Саблук, Г. Калетнік, С. Кваша, А. Пікус, В. Геєць, В. Юрчишин, О. Бородіна [1-7]. Незважаючи на це, аналіз динаміки розвитку українського сільського господарства у світовому вимірі залишається недостатньо висвітленим.

Формулювання цілей статті. Метою статті – є порівняльна характеристика сільського господарства України та європейських країн; окреслення динаміки

розвитку українського та світового сільського господарства.

Виклад основного матеріалу. Після підписання Угоди про асоціацію та зону вільної торгівлі з ЄС Україна знаходиться на шляху до європейської інтеграції. З одного боку, це відкрило нашій державі нові можливості, з іншого – викликало потребу у зміні підходів до господарювання, в тому числі в сільському господарстві. У порівнянні з багатьма європейськими країнами у сільському господарстві України є інвестиційні переваги, серед яких – значна частка високопродуктивних ґрунтів; низькі витрати на робочу силу, особливо на кваліфікованих робітників; відносно невисоке оподаткування сільськогосподарського виробництва; зручне розташування щодо ринків збуту – Західної та Східної Європи, Близького Сходу та Центральної Азії. Загалом, в Україні сільське господарство відіграє набагато важливішу роль в економіці країни, ніж в інших європейських країнах.

З іншого боку, сільське господарство багатьох інших європейських країн характеризується високою правовою

захищеністю та передбачуваністю, а також політичною підтримкою з боку ЄС. Також сприятливими порівняно з Україною є деякі природні та економічні рамкові умови: насамперед, відносно велика та стабільна кількість опадів, наявність сучасних технологій, а також значна пропозиція висококваліфікованих працівників.

Щоб дати відповідь на питання: наскільки ефективним є сьогодні сільське господарство України ми спробували порівняти його з іншими Європейськими країнами. Найкоректніше це можна зробити на основі деяких показників Світового банку. Для порівняння показників вибрано країни Європейського Союзу. Також значення деяких індикаторів порівнюються з середніми по країнах Європейського Союзу значеннями. На підставі прогнозних даних за 2015 та 2016 роки проаналізовано експорт сільськогосподарської сировини країн ЄС за період 2005-2016 р.р. Слід визначити те, що найбільше зростання експорту сільськогосподарської сировини відбулося на Мальті на 179,86% , а найбільше зменшення відбулося у Словаччині на 44,96%. Найбільше значення показника «Експорту сільськогосподарської сировини» у 2016 році серед країн ЄС, склало 11,12% Латвії. Для порівняння показника експорту сільськогосподарської сировини країн ЄС та України було розраховано середню «Експорту сільськогосподарської сировини», динаміку змін зображено на рис. 1.

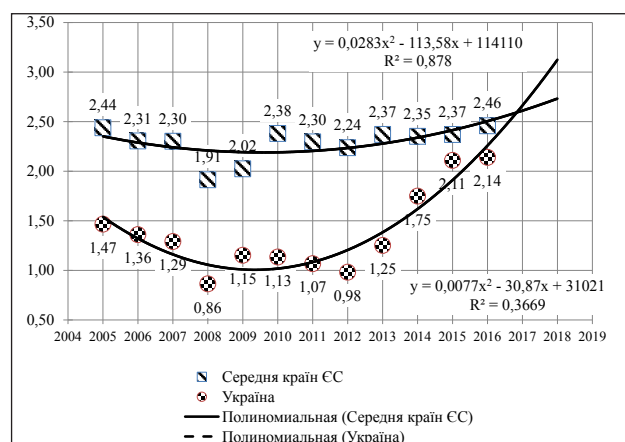

Рис. 1. Динаміка зміни середньої «Експорту сільськогосподарської сировини (% експорту товарів)» країн ЄС та України

Джерело: розраховано автором за даними Світового банку [9]

Аналізуючи рис. 1 слід визначити те, що середня «Експорту сільськогосподарської сировини» країн ЄС, за період 2005-2016 р.р. зросла лише на 0,81%, а України – на 45,99%. Спрогнозуємо експорт сільськогосподарської сировини на

Таблиця 1

Динаміка сільського населення, % від загальної чисельності населення

Країни	Роки								
	2005	2006	2011	2012	2013	2014	2015 прогноз	2016 прогноз	Зміна, %
Австрія	34,18	34,17	34,14	34,14	34,12	34,08	34,03	34,09	99,75
Бельгія	2,60	2,55	2,31	2,27	2,22	2,18	2,14	2,16	82,98
Болгарія	29,42	29,07	27,36	27,03	26,70	26,37	26,05	26,11	88,76
Велика Британія	20,09	19,80	18,43	18,17	17,91	17,66	17,41	17,48	87,03
Греція	25,55	25,17	23,35	23,00	22,66	22,32	21,99	22,01	86,15
Данія	14,14	13,90	13,04	12,86	12,68	12,50	12,32	12,37	87,46
Естонія	31,27	31,39	32,04	32,17	32,28	32,38	32,46	32,52	104,01
Ірландія	39,52	39,25	37,89	37,61	37,33	37,05	36,76	36,81	93,14
Іспанія	6,96	6,84	6,27	6,16	6,06	5,96	5,86	5,89	84,59
Італія	22,74	22,50	21,33	21,10	20,87	20,65	20,42	20,48	90,07
Кіпр	31,73	31,88	32,59	32,74	32,87	32,98	33,08	33,14	104,44
Латвія	32,00	32,03	32,38	32,45	32,52	32,58	32,62	32,68	102,13
Литва	33,37	33,29	33,33	33,40	33,45	33,48	33,49	33,52	100,46
Люксембург	13,40	12,99	11,09	10,75	10,43	10,13	9,84	9,89	73,79
Мальта	6,36	6,13	5,17	5,01	4,86	4,72	4,59	4,62	72,70
Нідерланди	17,37	16,36	12,16	11,43	10,73	10,09	9,50	9,55	54,98
Німеччина	26,65	26,51	25,51	25,31	25,11	24,91	24,70	24,76	92,93
Польща	38,55	38,66	39,22	39,31	39,38	39,43	39,46	39,49	102,44
Португалія	42,48	41,86	38,83	38,24	37,66	37,09	36,53	36,58	86,12
Румунія	46,83	46,70	46,04	45,91	45,77	45,61	45,44	45,48	97,13
Словаччина	44,44	44,59	45,59	45,84	46,06	46,24	46,40	46,45	104,53
Словенія	49,50	49,59	50,05	50,14	50,24	50,31	50,35	50,38	101,78
Угорщина	33,65	33,14	30,65	30,17	29,69	29,23	28,77	28,79	85,57
Фінляндія	17,10	16,96	16,31	16,18	16,05	15,91	15,78	15,81	92,48
Франція	22,87	22,62	21,42	21,18	20,95	20,71	20,48	20,54	89,81
Хорватія	43,59	43,39	42,20	41,93	41,64	41,34	41,04	41,09	94,26
Чехія	26,40	26,47	26,82	26,89	26,94	26,98	27,01	27,08	102,58
Швеція	15,68	15,57	14,79	14,64	14,49	14,34	14,19	14,22	90,68
Середня країн ЄС	27,44	27,26	26,44	26,29	26,13	25,97	25,81	25,86	94,22
Україна	32,21	32,03	31,12	30,93	30,73	30,52	30,31	30,35	94,23

Джерело: розраховано автором за даними Світового банку [9]

2017 і 2018 роки використовуючи трендовий аналіз. Розраховуємо прогнозні значення експорту сільськогосподарської сировини також для України на 2017 і 2018 роки

$$ET_{\text{Укр.2017р.}} = 0.0283 \cdot 132 - 0.3019 \cdot 13 + 1.8124 = 2,67\%$$

$$ET_{\text{Укр.2018р.}} = 0.0283 \cdot 142 - 0.3019 \cdot 14 + 1.8124 = 3,13\%$$

Отже, рівняння $y = 0.0283x^2 - 0.3019x + 1.8124$ поліноміального тренду свідчить про різке збільшення експорту сільськогосподарської сировини з кожним роком, з прогнозованою ймовірністю 87,8%. Прогнозні значення експорту сільськогосподарської сировини України 2,67% в 2017 році та 3,13% в 2018 році. Розраховуємо прогнозні значення експорту сільськогосподарської сировини для країн ЄС на 2017 і 2018 роки

$$ET_{\text{ЄС2017р.}} = 0.0077 \cdot 132 - 0.0859 \cdot 13 + 2.4299 = 2,61\%$$

$$ET_{\text{ЄС2018р.}} = 0.0077 \cdot 142 - 0.0859 \cdot 14 + 2.4299 = 2,74\%$$

Отже, рівняння $y = 0.0077x^2 - 0.0859x + 2.4299$ поліноміального тренду свідчить про дуже повільне збільшення експорту сільськогосподарської сировини з кожним роком, з прогнозованою ймовірністю 36,69%. Прогнозні значення експорту сільськогосподарської сировини країн ЄС 2,61% в 2017 році та 2,74% в 2018 році.

На підставі даних Світового банку проаналізовано імпорту сільськогосподарської сировини країн ЄС за період 2005-2016 рр. Слід визначити те, що найбільше зростання імпорту сільськогосподарської сировини відбулося у Люксембурзі на 88,11%, а найбільше зменшення відбулося на Мальті на 66,69%. Для порівняння імпорту сільськогосподарської сировини країн ЄС та України було розраховано середню «Імпорту сільськогосподарської сировини». Слід визначити те, що середня «Імпорту сільськогосподарської сировини» країн ЄС, за період 2005-2016 р.р. зменшилася лише на 5,54%, а України – на 14,15%.

На підставі даних табл. 1 проаналізована динаміка зміни сільського населення країн ЄС за період 2005-2016 рр. Зміни за відображено графічно на рис. 2.

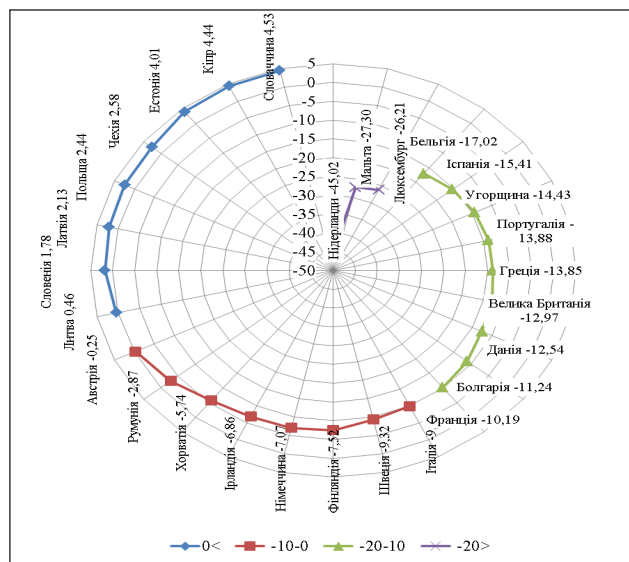

Рис. 2. Зміни сільського населення країн ЄС за 2005-2017 рр., %

Джерело: розраховано автором за даними Світового банку [9]

Аналізуючи рис. 2 слід визначити те, що найбільше зростання сільського населення відбулося у Словаччині на 4,53%, а найбільше зменшення відбулося у Нідерландах на 45,02%. Для порівняння динаміки сільського населення країн ЄС та України було розраховано середній

показник сільського населення, динаміку змін зображено на рис. 3.

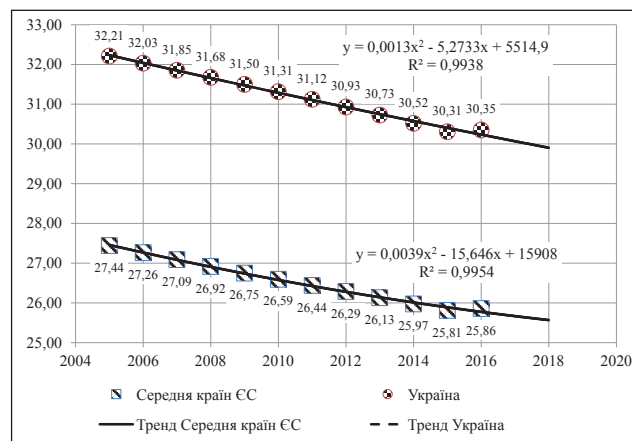

Рис. 3. Динаміка зміни середньої сільського населення країн ЄС та України

Джерело: розраховано автором за даними Світового банку [9]

Аналізуючи рис. 3 слід визначити те, що середня сільського населення країн ЄС, за період 2005-2016 рр. зросла лише на 0,81%, а України – на 45,99%. Спрогнозуємо «Сільське населення (% від загальної чисельності населення)» на 2017 і 2018 роки використовуючи трендовий аналіз. Розраховуємо прогнозні значення сільського населення для України на 2017 і 2018 роки.

$$СНЗЧ_{\text{Укр.2017р.}} = 0.0013 \cdot 13x^2 - 0.1982 \cdot 13 + 32.431 = 30,07\%$$

$$СНЗЧ_{\text{Укр.2018р.}} = 0.0013 \cdot 142 - 0.1982 \cdot 14 + 32.431 = 29,91\%$$

Отже, рівняння $y = 0.0013x^2 - 0.1982x + 32.431$ поліноміального тренду свідчить про повільне зменшення сільського населення з кожним роком, з прогнозованою ймовірністю 99,38%. Прогнозні значення сільського населення України 30,07% в 2017 році та 29,91% в 2018 році.

Розраховуємо прогнозні значення сільського населення для країн ЄС на 2017 і 2018 роки.

$$СНЗЧ_{\text{ЄС2017р.}} = 0.0039 \cdot 132 - 0.2033 \cdot 13 + 27.658 = 25,67\%$$

$$СНЗЧ_{\text{ЄС2018р.}} = 0.0039 \cdot 142 - 0.2033 \cdot 14 + 27.658 = 25,58\%$$

Отже, рівняння $y = 0.0039x^2 - 0.2033x + 27.658$ поліноміального тренду свідчить про повільне зменшення сільського населення з кожним роком, з прогнозованою ймовірністю 99,54%. Прогнозні значення сільського населення країн ЄС 25,67% в 2017 році та 25,58% в 2018 році.

Далі проаналізовано зайнятість у сільському господарстві країн ЄС за період 2005-2016 рр. Слід визначити те, що найбільше зростання зайнятості у сільському господарстві відбулося у Греції на 6,5%, а найбільше зменшення відбулося у Хорватії на 46,62%. Найбільше значення «Зайнятості у сільському господарстві», у 2016 році серед країн ЄС, склало 25,63% у Румунії. Для порівняння зайнятості у сільському господарстві країн ЄС та України було розраховано середню «Зайнятості у сільському господарстві», динаміку змін зображено на рис. 4.

Аналізуючи рис. 4 слід визначити те, що середня «Зайнятості у сільському господарстві» країн ЄС, за період 2005-2016 рр. зросла лише на 0,81%, а України – на 45,99%.

Найбільше зростання чоловічої зайнятості у сільському господарстві чоловіки відбулося у Греції на 18,05%, а найбільше зменшення відбулося у Люксембурзі на 45%. Найбільше значення чоловічої зайнятості у сільському господарстві у 2016 році серед країн ЄС, склало 26,78% у

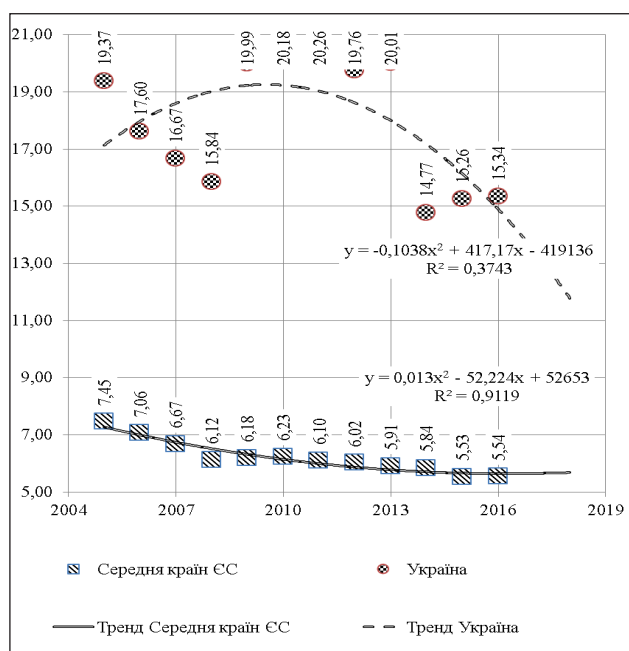

Рис. 4. Динаміка зміни середньої зайнятості у сільському господарстві країн ЄС та України

Джерело: розраховано автором за даними Світового банку [9]

Румунії. Середня чоловічої зайнятості у сільському господарстві країн ЄС, за період 2005-2016 рр. зросла лише на 0,81%, а України – на 45,99%. Рівняння поліноміального тренду свідчить про дуже повільне збільшення чоловічої зайнятості у сільському господарстві з кожним роком, з прогнозованою ймовірністю 78,92%. Прогнозні значення чоловічої зайнятості у сільському господарстві країн ЄС 7,18% в 2017 році та 7,34% в 2018 році.

Найбільше зростання жіночої зайнятості у сільському господарстві відбулося у Ірландії на 12,31%, а найбільше зменшення відбулося у Португалії на 63,44%. Найбільше значення показника «Жіночої зайнятості у сільському господарстві», у 2016 році серед країн ЄС, склало 26,13% у Румунії. Слід визначити те, що середня «Жіночої зайнятості у сільському господарстві» країн ЄС, за період 2005-2016 рр. зросла лише на 0,81%, а України – на 45,99%. Отже, рівняння $y = -0.1509x^2 + 1.4832x + 16.039$ поліноміального тренду свідчить про різке зниження «Жіночої зайнятості у сільському господарстві» з кожним роком, з прогнозованою ймовірністю 79,11%. Прогнозні значення «Зайнятості у сільському господарстві жінки (% жіночої зайнятості)» України 9,82% в 2017 році та 7,23% в 2018 році.

Найбільше зростання доданої вартості сільського господарства відбулося у Швеції на 19,2%, а найбільше зменшення відбулося у Румунії на 49,48%. Найбільше значення доданої вартості сільського господарства, у 2016 році серед країн ЄС, склало 6,39% у Іспанії. Для порівняння доданої

Таблиця 2

Динаміка доданої вартості сільського господарства, % ВВП

Країни	Роки									
	2005	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 прогноз	2016 прогноз	Зміна, %
Австрія	1,42	1,30	1,43	1,61	1,54	1,44	1,37	1,29	1,31	92,04
Бельгія	0,94	0,72	0,85	0,72	0,88	0,77	0,72	0,75	0,78	83,32
Болгарія	8,51	4,89	4,78	5,25	5,27	5,34	5,26	4,79	4,81	56,52
Велика Британія	0,64	0,60	0,73	0,68	0,67	0,71	0,68	0,65	0,69	108,22
Греція	4,77	3,14	3,27	3,36	3,66	3,62	3,72	4,12	4,18	87,57
Данія	1,35	0,97	1,39	1,52	1,92	1,51	1,58	1,23	1,28	94,94
Естонія	3,50	2,44	3,19	3,88	3,65	3,51	3,58	3,38	3,42	97,68
Ірландія	1,18	0,62	1,05	1,41	1,15	1,32	1,46	1,01	1,08	91,45
Іспанія	5,79	6,66	7,50	7,78	7,75	6,93	6,24	6,28	6,39	110,30
Італія	3,03	2,34	2,55	2,48	2,52	2,75	2,50	2,56	2,59	85,61
Кіпр	3,13	2,26	2,39	2,46	2,23	2,26	2,08	2,27	2,31	73,69
Латвія	4,28	3,66	4,41	3,87	3,68	3,40	3,27	3,16	3,19	74,45
Литва	4,78	2,81	3,33	3,86	4,44	3,95	3,79	3,64	3,67	76,82
Люксембург	0,40	0,29	0,28	0,28	0,40	0,30	0,29	0,24	0,27	67,07
Мальта	2,23	1,70	1,66	1,58	1,48	1,35	1,33	1,39	1,43	64,11
Нідерланди	2,01	1,66	1,91	1,67	1,75	1,90	1,84	1,80	1,85	92,14
Німеччина	0,76	0,74	0,72	0,82	0,78	0,94	0,78	0,64	0,68	89,62
Польща	3,30	2,79	2,92	3,22	3,01	3,24	2,95	2,60	2,67	80,96
Португалія	2,65	2,19	2,19	2,08	2,18	2,37	2,32	2,33	2,37	89,55
Румунія	9,48	6,04	6,27	7,33	5,32	6,13	5,34	4,76	4,79	50,52
Словаччина	3,63	3,34	2,81	3,38	3,54	3,98	4,37	3,66	3,68	101,43
Словенія	2,60	1,89	1,98	2,29	2,07	2,11	2,42	2,38	2,41	92,68
Угорщина	4,28	3,51	3,55	4,62	4,60	4,59	4,70	4,13	4,17	97,32
Фінляндія	2,61	2,54	2,73	2,73	2,73	2,98	2,79	2,46	2,49	95,31
Франція	1,87	1,46	1,78	1,84	1,82	1,63	1,73	1,74	1,78	95,04
Хорватія	5,00	5,05	4,87	4,67	4,47	4,39	4,33	4,29	4,31	86,14
Чехія	2,45	1,82	1,68	2,38	2,61	2,69	2,74	2,52	2,57	105,00
Швеція	1,14	1,48	1,62	1,63	1,49	1,39	1,34	1,32	1,36	119,20
Україна	10,40	8,26	8,42	9,49	9,05	10,03	11,65	14,04	14,70	141,35

Джерело: розраховано автором за даними Світового банку [9]

вартості сільського господарства країн ЄС та України було розраховано середню «Доданої вартості сільського господарства», динаміку змін зображено на рис. 5.

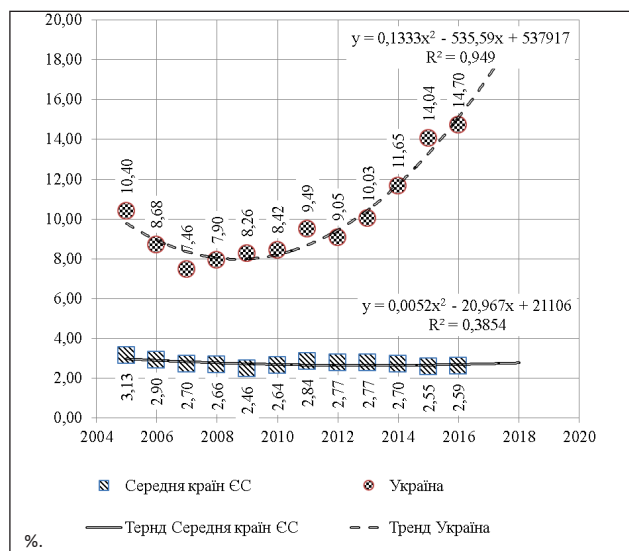

Рис. 5. Динаміка зміни середньої «Доданої вартості сільського господарства» країн ЄС та України

Джерело: розраховано автором за даними Світового банку [9]

Аналізуючи рис. 5 слід визначити те, що середня «Доданої вартості сільського господарства» країн ЄС, за період 2005-2016 р.р. зросла лише на 0,81%, а України – на 45,99%. Спрогнозуємо показник «Сільське господарство, додана вартість (% ВВП)» на 2017 і 2018 роки використовуючи трендовий аналіз (рис. 5). Розрахуємо прогнозні значення «Сільського господарства, додана вартість (% ВВП)» для України на 2017 і 2018 роки.

$$ЗСГ_{\text{Укр.2017р.}} = 0,1333 \cdot 132 - 1,2474 \cdot 13 + 10,894 = 17,21\%$$

$$ЗСГ_{\text{Укр.2018р.}} = 0,1333 \cdot 142 - 1,2474 \cdot 14 + 10,894 = 19,56\%$$

Отже, рівняння $y = 0,1333x^2 - 1,2474x + 10,894$ поліноміального тренду свідчить про різке збільшення показника «Сільського господарства, додана вартість (% ВВП)» з кожним роком, з прогнозованою ймовірністю 94,9%. Прогнозні значення показника «Сільського господарства, додана вартість (% ВВП)» України 17,21% в 2017 році та 19,56% в 2018 році. Розрахуємо прогнозні значення показника «Сільського господарства, додана вартість (% ВВП)» для країн ЄС на 2017 і 2018 роки

$$ЗСГ_{\text{ЄС2017р.}} = 0,0052 \cdot 13^2 - 0,0937 \cdot 13 + 3,0519 = 2,71\%$$

$$ЗСГ_{\text{ЄС2018р.}} = 0,0052 \cdot 14^2 - 0,0937 \cdot 14 + 3,0519 = 2,76\%$$

Отже, рівняння $y = 0,0052x^2 - 0,0937x + 3,0519$ поліноміального тренду свідчить про дуже повільне збільшення показника «Сільського господарства, додана вартість (% ВВП)» з кожним роком, з прогнозованою ймовірністю 38,54%.

Аналізуючи врожайність зернових країн ЄС за період 2005-2016 рр. слід визначити те, що найбільше зростання врожайності зернових відбулося у Португалії на 128,04%, а найбільше зменшення відбулося на Кіпрі на 51,86%. Найбільше значення врожайності зернових, у 2016 році серед країн ЄС, склало 9648,1 кг на гектар у Бельгії. При цьому найбільше зростання виробництва зернових відбулося у Литві на 82,25%, а найбільше зменшення відбулося у Латвії на 82,14%. Найбільше значення виробництва зернових, у 2016 році серед країн ЄС, склало 73331267 тонн у Франції. Для порівняння виробництва зернових країн ЄС та України було розраховано середню

показника «Виробництва зернових». Слід визначити те, що середня показника «Виробництва зернових» країн ЄС, за період 2005-2016 рр. зросла лише на 0,81%, а України – на 45,99%. Спрогнозуємо «Виробництво зернових (метричні тонни)» на 2017 і 2018 роки використовуючи трендовий аналіз. Розрахуємо прогнозні значення показника «Виробництва зернових» для України на 2017 і 2018 роки.

$$ВЗ_{\text{Укр.2017р.}} = 28139 \cdot 132 + 3E+06 \cdot 13 + 3E+07 = 73755491 \text{ тонн}$$

$$ВЗ_{\text{Укр.2018р.}} = 28139 \cdot 142 + 3E+06 \cdot 14 + 3E+07 = 77515244 \text{ тонн}$$

Отже, рівняння $y = 28139x^2 + 3E+06x + 3E+07$ поліноміального тренду свідчить про різке збільшення виробництва зернових з кожним роком, з прогнозованою ймовірністю 73,34%. Прогнозні значення показника «Виробництво зернових» України 73755491 тонн в 2017 році та 77515244 тонн в 2018 році. Розрахуємо прогнозні значення показника «Виробництва зернових» для країн ЄС на 2017 і 2018 роки.

$$ВЗ_{\text{ЄС2017р.}} = 15971 \cdot 13^2 - 15160 \cdot 13 + 1E+07 = 12502019 \text{ тонн}$$

$$ВЗ_{\text{ЄС2018р.}} = 15971 \cdot 14^2 - 15160 \cdot 14 + 1E+07 = 12918076 \text{ тонн}$$

Отже, рівняння $y = 15971x^2 - 15160x + 1E+07$ поліноміального тренду свідчить про повільне збільшення «Виробництва зернових» з кожним роком, з прогнозованою ймовірністю 63,09%. Прогнозні значення «Виробництва зернових» країн ЄС 12502019 тонн в 2017 році та 12918076 тонн в 2018 році.

Проаналізувавши динаміку зміни сільськогосподарських угідь країн ЄС та України, можна зробити висновок, що найбільше зростання сільськогосподарських угідь відбулося у Хорватії на 24,59%, а найбільше зменшення відбулося на Кіпрі на 35,27%. Найбільше значення показника «Сільськогосподарських угідь (% земельної ділянки)», у 2016 році серед країн ЄС, склало 71,23% у Великобританії. Для порівняння показника «Сільськогосподарських угідь (% земельної ділянки)» країн ЄС та України було розраховано середню показника «Сільськогосподарських угідь (% земельної ділянки)», динаміку змін зображено на рис. 6.

Аналізуючи рис. 6 слід визначити те, що середня показника «Сільськогосподарських угідь (% земельної ділянки)» країн ЄС, за період 2005-2016 рр. зросла лише на 0,81%, а України – на 45,99%. Спрогнозуємо показник «Сільськогосподарські угіддя (% земельної ділянки)» на 2017 і 2018 роки використовуючи трендовий аналіз (рис. 6). Розрахуємо прогнозні значення показника «Сільськогосподарських угідь (% земельної ділянки)» для України на 2017 і 2018 роки

$$СУ_{\text{Укр.2017р.}} = 0,0262 \cdot 13^2 - 0,252 \cdot 13 + 71,69 = 72,84\%$$

$$СУ_{\text{Укр.2018р.}} = 0,0262 \cdot 14^2 - 0,252 \cdot 14 + 71,69 = 73,30\%$$

Отже, рівняння $y = 0,0262x^2 - 0,252x + 71,69$ поліноміального тренду свідчить про збільшення «Сільськогосподарських угідь (% земельної ділянки)» з кожним роком, з прогнозованою ймовірністю 75,11%. Прогнозні значення «Сільськогосподарських угідь (% земельної ділянки)» України 72,84% в 2017 році та 73,30% в 2018 році. Розрахуємо прогнозні значення «Сільськогосподарських угідь (% земельної ділянки)» для країн ЄС на 2017 і 2018 роки

$$СУ_{\text{ЄС2017р.}} = 0,0093 \cdot 13^2 - 0,1672 \cdot 13 + 42,848 = 42,25\%$$

$$СУ_{\text{ЄС2018р.}} = 0,0093 \cdot 14^2 - 0,1672 \cdot 14 + 42,848 = 42,33\%$$

Отже, рівняння $y = 0,0093x^2 - 0,1672x + 42,848$ поліноміального тренду свідчить про дуже повільне збільшення показника «Сільськогосподарських угідь (% земельної

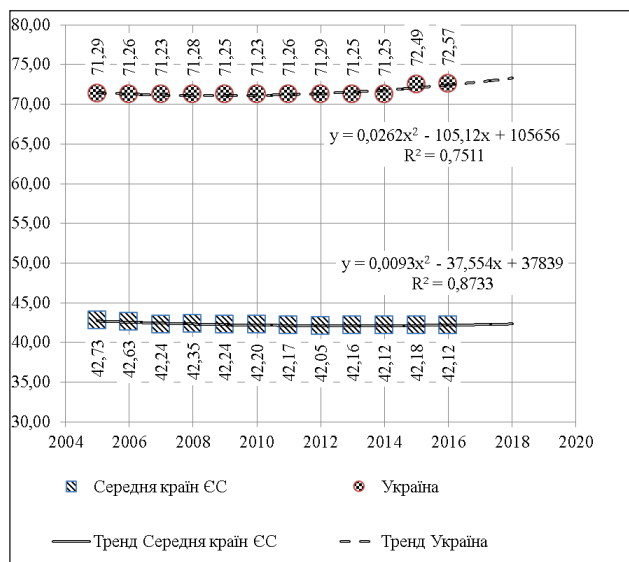

Рис. 6. Динаміка зміни середньої «Сільськогосподарських угідь (% земельної ділянки)» країн ЄС та України

Джерело: розраховано автором за даними Світового банку [9]

ділянки)» з кожним роком, з прогнозованою ймовірністю 87,33%. Прогнозні значення показника «Сільськогосподарських угідь (% земельної ділянки)» країн ЄС 42,25% в 2017 році та 42,33% в 2018 році.

З цього порівняння можна зробити певні узагальнюючі висновки. Сільське господарство в Україні у порівнянні з іншими європейськими країнами є не досить ефективним. Не зважаючи на значно більшу, ніж у будь-якій європейській країні концентрацію земель у одного виробника, ефективність одного гектара сільгоспугідь в Україні є суттєво нижчою. Формально висока частка сільськогосподарського виробництва в українському ВВП у порівнянні з іншими країнами пояснюється дуже низьким загальним

рівнем ВВП України у порівнянні з іншими країнами і досить великою площею сільськогосподарських угідь.

Інституційне середовище України в будується так, що сільське господарство отримує деякі сільськогосподарські податкові пільги, низький акцент на забезпеченні громадської інфраструктури та високі транзакційні витрати через надмірне регулювання. Сільськогосподарська політика в Україні зосереджена на галузевих стратегіях, вона базується на підтримці окремих підгалузей (польових культур, свиней та великої рогатої худоби), в першу чергу через виплати, виходячи з площі (в гектарах), голів тварин тощо. Крім того, існує певний тарифний та нетарифний захист вітчизняних виробників з внутрішніми заходами, такими як мінімальні закупівельні ціни та вимоги державних закупівель. Незважаючи на існування офіційно встановлених урядових завдань і державних програм, формування політики продовжує бути спеціальним та умовно-правовим з відсутністю однорідної довгострокової перспективи, стратегічної перспективи з державними втручаннями узгодженими з економічними принципами

Сільське господарство України має хороші можливості швидко зайняти все більшу частку постачання на ринок зростаючої світової їжі. Зростання світового населення світу до додаткових 2,3 млрд. до 2050 року, перехід до західного стилю високобілкових дієт та підвищений попит на біопаливо значно підвищують світовий попит на сільськогосподарську продукцію. Зростання попиту очікується, головним чином, у зернових, насіння олійних культур та рослинні олії. Це продукти, для яких Україна має все більшу частку розширення світових експортних ринків. Україна також може використовувати зростаючі регіональні ринки збуту фруктів та овочів.

Україна може скористатися перевагами цих можливостей, підвищивши прибутковість сільськогосподарських культур до свого потенціалу (як продемонстровано кращими сільськогосподарськими підприємствами України), а також нарощувати потенціал для швидкого реагування на експортні ринки.

Список літератури:

1. Малік М. Й. Сталій розвиток сільських територій на засадах регіонального природокористування та екологічно безпечного агропромислового виробництва / М. Й. Малік, М. А. Хвесик // Економіка АПК. – 2010. – № 5. – С. 3–12.
2. Національна доктрина продовольчої безпеки України / П. Саблук, Г. Калетнік, С. Кваша [та ін.] // Економіка АПК. – 2011. – № 8. – С. 3–11.
3. Пікус А.Ю. Сільське господарство України: тенденції та перспективи розвитку / А.Ю. Пікус // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка : Розділ «Економіка» – 2011. - № 126. – С. 51-55.
4. Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fao.org/home/en/>
5. Соціоекономічна модернізація аграрного сектору України (концептуальні положення) / В. Геєць, В. Юрчишин, О. Бородіна [та ін.] // Економіка України. – 2011. – № 12. – С. 4–14.
6. Яка модель агросектору необхідна Україні? // Дзеркало тижня. Україна. – 2012. – 18 травня. – № 18. – Режим доступу : http://gazeta.dt.ua/ECONOMICS/yaka_model_agrosectoru_neobhidna_ukrayini.html
7. World Trade Organization [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.wto.org>
8. Сайт The European Central Bank (ECB) <http://www.ecb.europa.eu/home/html/index.en.html>
9. Сайт Світового банку <http://www.worldbank.org/en/topic/financialsector/brief/agriculture-finance>
10. Сайт статистичної служби Європейського союзу <http://ec.europa.eu/eurostat>

Summary. The article analyzes the dynamics of the main indicators of agricultural development in Ukraine and European countries. Closing the productivity gap in Ukraine's agriculture will mean an increase in surplus stocks to be withdrawn from the domestic market; otherwise they will hinder the impact on domestic prices and on incomes of agricultural producers. Promoting exports will create incentives for investors to invest in agricultural production, infrastructure and related services. On the other hand, modern and, to a large extent, imported technologies (seed varieties, machinery and equipment, agrochemicals) convey new opportunities and innovations in the industry. Ukraine's agriculture is still well below its potential. Given Ukraine's fertile black soil and a favorable climate, Ukraine can achieve average EU yields, i.e. increase it by 2 times. By closing this gap in productivity, Ukraine's agriculture can contribute much more to the economy and welfare of the country. This will require more capital intensive agriculture, funded through the disclosure of potential domestic and foreign investment in the industry.

Key words: European countries, productivity, rural population, employment, agricultural sector.